

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1988/59

Karar Sayısı : 1988/53

Karar Günü : 21.12.1988

R.G. Tarih-Sayı :08.01.1989-20043

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Samsun İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 20.6.1987 günlü, 3395 sayılı "506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun"un Geçici 5. Maddesi'nin (291 sayılı KHK ile 506 sayılı Yasa'nın Geçici 70. Maddesi olmuştur) Anayasa'nın 2., 10. Ve 55. Maddelerine aykırılığı nedeniyle iptali istemidir.

I- OLAY :

Davacı sigortalının, 3395 sayılı Yasa'nın Geçici 5. Maddesi gereğince borçlanma hakkından yararlanmak amacıyla Sosyal Sigortalar Kanunu'na yaptığı başvurunun, derece, kademe ve göstergelerinin prim eksikliği nedeniyle öngörülen koşullara uymadığı bildirilerek kabul edilmediğini, anlaşmazlık konusu aylığının dışında yapılan ödemeden prim kesilmediği için öbür kamu kurumlarında çalışanlara göre zararlı duruma düştüğünü ileri sürerek prim hesabının yeniden yapıp borçlanma hakkının tanınması istemiyle açtığı davada, yerel Mahkeme, yukarda belirtilen 3395 sayılı Yasa'nın Geçici 5. Maddesi'ni Anayasa'ya aykırı görerek iptali istemiyle doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ :

A- İPTALİ İSTENEN YASA KURALI :

3395 sayılı Yasanın 17. Maddesiyle 506 sayılı Yasaya eklenen itiraz konusu kural şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 5. - A) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 991 sayılı Kanuna göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık almakta olanlar ile aylık talebinde bulunmuş olup, henüz işlemleri tamamlanmamış olanlardan gösterge üst göstergesinden aylık bağlanmaya hak kazananlar;

1. Bakanlar Kurulunca tespit edilecek geçici gösterge tablosundaki derece ve kademelerden hangisi üzerinden borçlanarak prim ödeyeceklerini tespit ederek altı ay içinde kuruma yazılı olarak bildirmek,

2. Müracaat tarihini takip eden ay başından başlamak üzere her ay için 30 gün itibarıyla ve 1 inci bende göre seçeceği derece ve kademenin karşılığı göstergenin, aynı tarihte yürürlükte olan katsayı ile çarpımına göre bulunacak borçlanmaya esas matrah üzerinden % 20 oranında prim ödemek,

3. Zamanaşımı içerisindeki süreler için prim esas azami kazancın üzerinde ücret aldığını belgelemek,

4. Zamanaşımı süreleri dışında kalan süreler için ise ücretini beyan etmek,

Şartı ile borçlanabilirler.

Aylıklıya, seçtiği derece ve kademe üzerinden, hesaplanacak 5 yıllık prim tutarı tebliğ edilir.

Tebliğ edilen borcun azami beş yıl içinde ve her yıla isabet eden bölümünün o yılın sonuna kadar ödenmesi şarttır. Primlerin süresi içinde ödenmemesi halinde, primi ödenmeyen ilk aydan itibaren borçlanma hakkı düşer.

Borçlanma hakkı düşenler bu maddeye göre yeniden borçlanma yapamazlar.

Aylıklının borç ödeme süresi içinde ölüm halinde borçlanmaya ait primlerin bakiyesi aynı süre içinde olmak şartıyla hak sahipleri tarafından ödenebilir.

Borçlanma sebebiyle, prim ödeyenlerin geçici göstergeleri ve geçici göstergelere göre bağlanacak aylıkları aşağıda belirtilen şekilde tespit edilir.

a) Geçici Göstergenin Tespiti :

1. Tebliğ edilen borcun tamamı süresi içinde ödendiği takdirde, aylıklının borçlandırıldığı derece ve kademenin karşılığı olan geçici gösterge esas alınır.

2. Tebliğ edilen borcun bir bölümünün süresi içinde ödenmemesi sebebiyle borçlanma hakkı düşenlerle bakiye borcunu ödemeyeceğini yazılı olarak kuruma bildirenlerin geçici göstergesi, ödediği miktarın tamamına oranı esas alınarak tespit edilir.

Bu şekilde tespit edilen sayının geçici gösterge tablosunda eşiti yoksa, buna en yakın geçici gösterge esas alınır.

b) Geçici Gösterge Aylığının Bağlanması :

1. Tespit edilen geçici göstergelerin cari katsayı ile çarpılması sonucu bulunacak matrah üzerinden geçici gösterge aylığı bağlanır.

2. Borçlandırılan aylıklının geçici gösterge aylığının hesaplanmasında da almakta olduğu Malullük, Yaşlılık veya Ölüm aylığı bağlama oranı nazara alınır.

Tebliğ edilen borcun tamamı, süresinden önce ödendiği takdirde, ödemenin yapıldığı tarihi takip eden aybaşından itibaren,

(B) fıkrasının (a) bendinin 2 nci alt bendine göre kısmi ödeme yapanlara da ödemenin sona erdiği tarihi takip eden aybaşından itibaren,

Geçici gösterge aylığı bağlanır.

3. Borçlanma talebinde bulunanların tahsisi yapılmış aylıklarının ödenmesine devam edilir."

B- DAYANILAN ANAYASA KURALLARI :

1. "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2. "MADDE 10. - Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce , felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

3. " MADDE 55.- Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.

Asgari ücretin tespitinde ülkenin ekonomik ve sosyal durumu göz önünde bulundurulur."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. Maddesi gereğince, Mahmut C CUHRUK, Yekta Güngör ÖZDEN , Necdet DARICIOĞLU, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Muammer TURAN, Mehmet ÇINARLI, Servet TÜZÜN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER ve Erol CANSEL'in katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, iptali istenilen maddenin Anayasa Mahkemesi'nce daha önce iptal edilmiş olması karşısında, dosyada eksiklik bulunduğu üzerinde durulmadan esas yönünden karar verilmesi uygun bulunarak ilk inceleme raporu, itiraz konusuyla ilgili dava dosyası ve ekleri , iptali istenen yasa ve dayanan Anayasa kurallarıyla bunların gerekçeleri ve ilgili öbür yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Yerel mahkeme, Anayasa'nın 152. Ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. Maddesinin birinci fıkrasına göre Anayasa Mahkemesi'ne yolunca başvurmuştur. Gönderilen işin incelenmesi, Anayasa'nın 148. Ve 2949 sayılı Yasa'nın 18. Maddesinin 2. Bendi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetkisi içine girmektedir. Bu konularda bir aykırılık söz konusu değildir.

B- İtiraz konusu kuralın yürürlüğe girmesinden çok önce emekliye ayrılmış olan davacı sigortalı, yeni yasanın getirdiği borçlanma sisteminden yararlanmak için süresinde SSK'na başvurmuş, ancak koşulları uymadığı gerekçesiyle istemi kabul edilmemiştir. Bunun üzerine yetkili ve görevli yerel mahkemede dava açarak itiraz konusu maddenin aradığı koşulların kendisinde bulunduğu saptanmasını istemiştir. Bu durumyla, konu, yerel mahkemenin görev ve yetkisi kapsamında bulunduğu gibi henüz karara bağlanmadığından 2949 sayılı Yasa'nın 28. Maddesi uyarınca bakılmakta olan bir dava vardır. Ayrıca itiraz konusu madde, saptama kararına esas alınacağından mahkemenin elindeki davada uygulanacak yasa kuralıdır.

C- 2949 sayılı Yasa'nın 28. Maddesinin ikinci fıkrası uyarınca itiraz yoluna başvuran mahkeme, dosyadaki belgelerin konuyla ilgili olanlarının onanlı örneklerini Anayasa Mahkemesi'ne gönderecek yerde onansız fotokopilerini göndermiştir. Ancak, işin niteliği ve aşağıda belirtilecek durum karşısında eksiklik sorunu üzerinde durulmasına gerek görülmemiştir.

D- İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin iptal istemi Anayasa Mahkemesi'ne 7.12.1988 gününde gelmiş, süresi içinde raportörüne gönderilmiştir. İtiraz konusu kural ise, daha önce, Anayasa Mahkemesi'nin 26.10.1988 günlü, Esas 1988/19, Karar 1988/33 sayılı kararıyla iptal edilmiş, iptal kararının Resmi Gazete'nin 11 Aralık 1988 günlü, 20016. Sayısında yayımlanmasıyla Anayasa'nın 153. Maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, yayım tarihinde yürürlükten kalkmıştır. Bu durumda geçerliği kalmayan bir hüküm için karar vermeye gerek kalmamıştır.

V- SONUÇ :

İtiraz konusu kuralın Anayasa Mahkemesi'nce daha önce iptal edilmiş olması karşısında bu evrede dosyada eksiklik bulunduğu sorunu üzerinde durulmayıp esasa geçilerek incelemenin sürdürülmesine ve 20.6.1987 günlü, 3395 sayılı Yasa'nın 17. Maddesiyle 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na eklenen Geçici 5. Madde, Resmi Gazete'nin 11.12.1988 günlü, 20016. Sayısında yayımlanan Anayasa Mahkemesi'nin 26.10.1988 günlü, Esas 1988/19, Karar 1988/33 sayılı kararıyla iptal edildiğinden bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına,

21.12.1988 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Mahmut C. CUHRUK

Başkanvekili
Yekta Güngör ÖZDEN

Üye
Necdet DARICIOĞLU

Üye
Yılmaz ALİEFENDİOĞLU

Üye
Muammer TURAN

Üye
Mehmet ÇINARLI

Üye
Servet TÜZÜN

Üye
İhsan PEKEL

Üye
Selçuk TÜZÜN

Üye
Ahmet N. SEZER

Üye
Erol CANSAL